351.88(4):336 31889 d. 11.12.59
Ar. met aand. land.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

'S-GRAVENHAGE

A: 351.88(4):336
Reg/Rec alg

Aan Z.E. de Heer Minister-President,
Voorzitter van de Raad van Ministers
te
'S-GRAVENHAGE

Directie/Afdeling: DGES

Datum: 10 december 1959

Onderwerp: Gesprek Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken met de Heer Douglas Dillon.

Kenmerk: 171515

Foto-nr: 191120

TER BEHANDELING IN DE MINISTERRAAD

Ik doe U hierbij toekomen een te mijnen
./. Departemente opgestelde notitie, waarin de hoofdlijnen van het betoog, dat de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken zich voorstelt tegenover de heer Dillon te houden, zijn weergegeven.

Ik moge nog vermelden dat over de inhoud van deze notitie op ambtelijk niveau overleg is gepleegd, welk overleg echter wegens tijdgebrek beperkt is moeten blijven.

Spoedshalve zend ik deze brief met bijlage in afschrift aan de leden van de Ministerraad.

DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

© NA, 2.02.05.02 (Arch. MR) (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. 567
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/D00012

Notitie voor de Ministerraad inzake het gesprek tussen Staatssecretaris Dr.H.R.van Houten en de Heer Douglas Dillon op zondag 13 december a.s.

Zoals bekend, bezoekt op het ogenblik de Heer Dillon een aantal Europese landen, teneinde door directe contacten met leidende Europese politici en economische figuren zich een goed inzicht te verwerven in de huidige stand van zaken ten aanzien van de Europese politieke en economische coöperatie en in de bereidheid van Europese zijde om een grotere inspanning op militair gebied en ten aanzien van de hulp aan onderontwikkelde gebieden door de Europese landen te aanvaarden.

In de gesprekken, welke de Heer Dillon zal voeren, zal hij zich naar verwacht mag worden ten aanzien van de problematiek der Europese economische samenwerking in hoofdzaak beperken tot luisteren, terwijl hij waarschijnlijk wel sterke aandrang zal uitoefenen op een vergrote Europese inspanning. Daarbij zal hij, naar mag worden aangenomen, in sterke mate worden geleid door de in de Verenigde Staten ontstane ongerustheid ten aanzien van de ongunstige ontwikkeling van de betalingsbalans.

Het van Nederlandse zijde met de Heer Dillon te voeren gesprek zal op de bovengenoemde feiten worden afgestemd. Enerzijds zal dus met nadruk de Nederlandse visie tot uiting moeten worden gebracht, anderzijds zal moeten worden getracht tegenover de te verwachten Amerikaanse argumenten een contrabetoog te leveren. Het zal daarbij nodig zijn ten opzichte van de hierboven vermelde, in de Verenigde Staten bestaande ongerustheid een grote mate van begrip te tonen.

Het betoog zou langs de volgende lijnen kunnen lopen.

I. <u>Het vraagstuk van de bredere Europese economische samenwerking.</u>

Nederland moet vooropstellen dat de integrale uitvoering van de Verdragen van Rome de hoeksteen van het Nederlandse Europese beleid blijft. Daarnaast beschouwt Nederland het totstandkomen van een bredere samenwerking op politiek gebied tussen de Europese landen en een uitbreiding van het economische integratie proces in Europa als een noodzakelijk complement daarvan, hetgeen bij de ondertekening van het EEG-Verdrag uitdrukkelijk door de partijen is erkend in een "déclaration d'intention".

Voor deze bredere Europese samenwerking is een aantal zwaarwegende politieke en economische argumenten te noemen.

a. <u>De politieke argumenten.</u> Ervan uitgaande, dat op dit ogenblik in Europa reeds twee blokken bestaan, moet in de eerste plaats op de daaraan verbonden politieke gevaren worden gewezen. Deze blokken weerspiegelen namelijk de bestaande Frans/Britse tegenstellingen, welke, tenzij tijdig onderkend en tegengegaan, op den duur zonder twijfel een verzwakking van de politieke, militaire en economische samenwerking tussen de in de NAVO verenigde landen tot gevolg zullen hebben. Bovendien zal deze splitsing in twee groepen eventueel ook de politieke betrekkingen met

./.

niet-Europese landen, zoals de Afrikaanse en die van het Midden-Oosten, schade kunnen toebrengen.

Reeds nu is een tendens zichtbaar, waarin de Zes hun invloedssfeer ten opzichte van bepaalde landen rond de Middellandse Zee en op het Afrikaanse continent willen uitbreiden, terwijl de Zeven met de Commonwealth en eventueel andere landen een diepergaande belangengemeenschap zouden kunnen zoeken.

Tenslotte zal de bovengesignaleerde ontwikkeling ook politieke spanningen kunnen oproepen binnen deze blokken zelf en wel in de eerste plaats binnen de landen van de EEG, waarvan enige Lid-Staten (de Beneluxlanden en zekere groepen in de Bondsrepubliek) ook traditioneel meer naar buiten zijn gericht, terwijl andere, zoals Frankrijk en Italië, voorstanders zijn van een continentale politiek, eventueel uitgebreid tot een "Eurafrique"-politiek.

Er bestaat aanleiding daarbij tot bezorgdheid dat de politieke integratie-gedachte, welke aan het Verdrag van Rome ten grondslag ligt, niet zonder meer dezelfde is als die welke op dit ogenblik met name van Franse zijde als politieke integratie wordt aangediend. Deze laatste conceptie gaat immers veeleer in de richting van een alliantievorm (Europe des Patries) onder Franse leiding, dan van een werkelijke politieke integratie. Naar Nederlandse opvatting is iedere gedachte aan de vorming van een Europese derde macht uit den boze, omdat een dergelijke gedachte ertoe kan leiden aan de Atlantische conceptie afbreuk te doen, hetgeen tot militair onaanvaardbare consequenties moet leiden. Hieraan moge worden toegevoegd, dat een militair alleenstaand Europa onder de huidige omstandigheden onmogelijk is.

b. <u>De economische argumenten</u>. In het Nederlandse betoog zal primair aandacht moeten worden gewijd aan de bijzondere commerciële positie welke Nederland in vergelijking met zekere andere partners van de EEG in West-Europa inneemt. Gezien de traditionele spreiding van de Nederlandse handel zal Nederland een splitsing van Europa in twee concurrerende groepen uitermate moeilijk kunnen verwerken en daarom prefereert Nederland een constructieve regeling buiten de OEEC en de GATT-bepalingen, waarin zijn internationale handelsbelangen zo goed mogelijk worden veilig gesteld.

Nederland blijft voorts van mening dat een toekomstige bredere Europese associatie bevorderlijk is voor de welvaart in Europa, doch ook voor de ontwikkeling van de handelsbetrekkingen tussen de Europese en andere landen voordelig zal kunnen zijn. Deze stelling is in het verleden ook door het GATT aanvaard.

./.

Het totstandkomen van vrijhandelszones en douane-unies is door het GATT uitdrukkelijk geaccepteerd als een middel om tot een verruiming van de internationale handel door afbraak van handelsbelemmeringen te geraken. Deze stelling is in het verleden ook steeds door de Amerikaanse regering onderschreven.

Gezien de historische en harmonische samenhang van de Europese economieën is dus een nauwe multilaterale samenwerking tussen al deze staten naar Nederlandse opvatting een logische oplossing, veel logischer dan het naast elkaar bestaan van twee gescheiden groepen. Daarbij is een eerste vereiste dat een zeer liberale politiek wordt gevoerd ten opzichte van de overige landen, maar naar Nederlands inzicht wordt deze liberale politiek beter gegarandeerd in een grotere associatie, waarvan een aantal traditioneel liberale landen als Groot-Brittannië en de Scandinavische landen deel uitmaken, dan in een groep als die van de Zes, waarin enige traditionele protectionistische landen een leidende rol vervullen.

Een van de te verwachten voordelen van een bredere Europese economische samenwerking zal dus zijn, dat in een grotere groep van landen een grotere bereidheid mag worden verwacht om op den duur de muur van het buitentarief zo laag mogelijk te stellen. Dit moet met name ten opzichte van de Amerikanen een belangrijk argument zijn. In deze gedachtengang past dan ook het Nederlandse voorstel, gedaan te Straatsburg, om gezamenlijk tussen de Zes en de Zeven over te gaan tot wereldwijde tariefverlaging van het toekomstige EEG-tarief en van de huidige tarieven van de Zeven.

II. Tegenover de tot nu toe genoemde positieve argumenten, welke van Nederlandse zijde kunnen worden voorgebracht, dienen thans de bedenkingen tegen een bredere Europese associatie, welke van diverse zijden zijn aangevoerd, te worden onderzocht.

Voor de Amerikanen speelt daarbij het argument van de Amerikaanse betalingsbalans een beslissende rol. In de Verenigde Staten is men bevreesd, dat een bredere Europese samenwerking duurzaam schade zou toebrengen aan de Amerikaanse exportpositie. ~~Dit argument speelt een beslissende rol in het huidige Amerikaanse denken.~~ Met dit argument zal dan ook aan Nederlandse zijde ernstig rekening moeten worden gehouden. Men kan zich echter wel afvragen, of het verband tussen de bestaande ongunstige betalingsbalans en een toekomstige concentratie van het Europese economische potentieel bewijsbaar is. Een verstoring van het evenwicht in een betalingsbalans draagt meestal een tijdelijk karakter en de bestrijding daarvan dient te geschieden met middelen die buiten deze problematiek liggen. Het is moeilijk in te zien hoe op grond van een dergelijke tijdelijke situatie een bredere Europese associatie blijvend kan worden afgewezen. Immers, op het ogenblik dat de Amerikaanse betalingsbalans weer in evenwicht zou zijn, zou dan de bredere associatie wèl acceptabel moeten zijn, doch dan bestaat het gevaar dat inmiddels van uitstel afstel is

./.

gekomen. Bovendien kan het argument van de betalingsbalans met evenveel of zelfs meer recht worden gehanteerd tegen de uitvoering van de bepalingen van het EEG-verdrag en het is dan ook niet zonder meer in te zien dat een bredere associatie, die beoogt de interne scheidsmuren tussen de Zes en de Zeven te verwijderen, zoveel schadelijker zou zijn voor de Verenigde Staten dan het voortbestaan van twee niet gelieerde groepen.

Het sterkste argument, dat de Amerikanen kan worden tegengeworpen, blijft evenwel dat Europa de betalingsbalans-moeilijkheden in de Verenigde Staten het beste kan tegemoetkomen door overal een gecoördineerd en geïntegreerd liberaal beleid ten opzichte van de buitenwereld te voeren, dat wil zeggen door lage tarieven en afschaffing van de nog bestaande kwantitatieve beperkingen, zoals momenteel door de OEES wordt voorbereid.

III. Ten aanzien van de maatregelen, die in de naaste toekomst kunnen worden genomen, gaat Nederland ervan uit, dat de verwezenlijking van een zodanige bredere associatie niet op korte termijn is te verwachten, aangezien de politieke wil tot het bereiken van overeenstemming momenteel onvoldoende is. Wat dus wel moet geschieden is, dat conform de Nederlandse conceptresolutie het principe wordt aanvaard, dat een verder uiteengaan van de twee blokken door verschillende maatregelen op het gebied van tarieven en contingenten wordt voorkomen. Voorts is van veel belang, dat in het enige bestaande Europese forum, waarbij ook de Verenigde Staten en Canada zijn betrokken, namelijk de OEES, het gesprek over de economische politiek op lang zowel als op kort zicht wordt hervat en dat de OEES daartoe door versterking van de top wordt geëquipeerd. In dit verband kan men zich afvragen of wellicht de NAVO een beter instituut zou kunnen vormen voor het nastreven van de uiteindelijke bredere samenwerking. De in het jongste verleden zowel in de Verenigde Staten als ook bij de President van de Europese Commissie opgekomen gedachte aan een Atlantische economische gemeenschap mag op zichzelf interessant zijn, doch de vraag rijst of met name de Verenigde Staten om staatsrechtelijke redenen in staat zouden zijn om de uit zulk een NAVO-associatie voortvloeiende verplichtingen ten volle op zich te nemen. De structuur van de OEES, waarin de Verenigde Staten slechts geassocieerde leden zijn, maakt het veel gemakkelijker om binnen dat lichaam naar een oplossing van het vraagstuk te streven. Het geassocieerde lidmaatschap immers schept wel de mogelijkheid van een volledige deelname aan de besprekingen, doch schept niet automatisch dezelfde verplichtingen als voor de andere leden.

IV. De kwestie van de internationale hulpverlening.

Het is niet de bedoeling dat van Nederlandse zijde dit vraagstuk wordt geentameerd. Het is echter geenszins onwaarschijnlijk dat dit van de zijde van de Heer Dillon zal geschieden. Mocht het van Amerikaanse zijde worden aangesneden, dan zal de Nederlandse woordvoerder zich moeten wijzen op de traditionele positieve instelling van Nederland ten opzichte

./.

van dit vraagstuk en eveneens wijzen op het feit, dat Nederland relatief tot nu toe zeker niet minder dan andere landen aan de oplossing van dit vraagstuk heeft bijgedragen.